

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3307/2021. (VII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.1014/2017/14. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.222/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. június 27. napján a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokához 2005. december 28. napjától a kérelem benyújtásáig terjedő időszak tekintetében. Kérelmében hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Az indítványozó jogi képviselőjén keresztül 2016. december 29-én az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be kérelmet, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet részben alaposnak találta, az elítélt számára 2005. december 28. napja és 2016. december 31. napja közötti időszak tekintetében, különböző büntetés-végrehajtási intézetekben töltött fogvatartásából összesen 3641 napra, 4 733 300 forint kártalanítást állapított meg. A 2017. január 1. utáni időszak vonatkozásban a kérelmet nem vizsgálta, ugyanis ettől az időponttól a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt benyújtsa, amelyet – az elsőfokú bíróság szerint, a rendelkezésre álló adatok alapján – az indítványozó nem tett meg. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság a kérelmet csak 2016. december 31. napjáig terjedő időszak tekintetében vizsgálta.
- [5] 1.2. Az indítványozó – az ok és a cél megjelölése nélkül, de az eljáró bíróság szerint nyilvánvalóan a magasabb kártalanítási összeg megítélése érdekében – fellebbezést nyújtott be, ami alapján a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú döntést megváltoztatta és a kártalanítási kérelmet – teljes időszakra nézve – érdemi vizsgálat nélkül elutasította 5.Bvf.222/2019/2. számú végzésével. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy a fogvatartott a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokánál alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt csak kártalanítási kérelmet terjesztett elő, a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panaszt azonban nem nyújtott be, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy alapul fekvő ügyben a Bv. tv. általános szabályait kell alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, azután is folyamatosan töltötte szabadságvesztését, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg. Erre tekintettel a kérelmezett időszakot nem lehetséges kettébontani, és csak 2016. december 31. napjáig tartó időszak vonatkozásában vizsgálni.
- [7] 1.3. Az indítványozó jogi képviselőjén keresztül perújítási indítványt nyújtott be, amelyben arra hivatkozott, hogy korábban 2017. június 21. napján a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasszal élt, tehát a Bv. intézet adatközlése

és ezáltal a bírósági döntések is tévesek. A Szegedi Törvényszék válaszlevelében tájékoztatta az indítványozót, hogy ezen ügyben perújításnak nincs helye, mivel az nem ügydöntő határozat, valamint felhívta a figyelmet arra, hogy új kártalanítási kérelem előterjesztésének nincs akadálya.

- [8] Az indítványozó alapul fekvő ügye kapcsán kérelmet terjesztett elő a Legfőbb Ügyészségen is, azt kérve, hogy a legfőbb ügyész jelentsen be jogorvoslatot a törvényesség érdekében a végleges végzéssel szemben. A Legfőbb Ügyészség – az Alkotmánybíróság megkeresésére adott – tájékoztatása alapján a bejelentett jogorvoslat kezdeményezésére nem került sor.
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.1014/2017/14. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bvf.222/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott az eljáró bíróság. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy bizonyos ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást, majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, miközben ehhez az indítványozótól teljesen független körülmények vezettek.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen tüntették fel a megállapított tényállásban, hogy az indítványozó alapvető jogait sértő elhelyezési körülményei miatt korábban nem nyújtotta be a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panaszt. Az indítványozó ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a szóban forgó panaszt 2017. június 21. napján kelt beadványában jogi képviselője közreműködésével benyújtotta a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokához, ajánlott tértivevényes postai küldeményként.
- [12] Az indítványozó álláspontja alapján azzal, hogy a Szegedi Fegyház és Börtön tévesen közölte átiratában a Szegedi Törvényszékkel azt, hogy az indítványozó nem nyújtotta be a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panaszt, ezzel megsértette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát.
- [13] Erre tekintettel sérelmesnek vélte az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is, ugyanis a Szegedi Fegyház és Börtöntől érkező téves adatokat tartalmazó beadványt az eljáró bíróság nem adta ki észrevételezésre, az az indítványozó és jogi képviselője előtt ismeretlen volt. Ellenkező esetben a téves adatközlés időben korrigálható, a jogsérelem elkerülhető lett volna. Utalt arra is panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó, hogy miután tudomást szerzett a téves adatközlésről, perújítást kezdeményezett, azonban az indítványt – amely új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára irányult, a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtására figyelemmel – elutasították.
- [14] Az indítványozó indokolásának alátámasztásaként hivatkozott a Kúria Bfv.II.68/2019. számú ügyben hozott határozatára is, miszerint: „Amennyiben a szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztása tárgyában hozott véglegessé vált nem ügydöntő határozat törvénysértő rendelkezést tartalmaz, annak orvoslására – bár a Bv. tv. és a Be. [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény] nem tartalmaz rendelkezést rá – nincs más lehetőség, mint újabb eljárás lefolytatása a szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztása tárgyában.”
- [15] Mindezekre figyelemmel az indítványozó álláspontja alapján az alapügyében hozott bírósági döntések jogsértőek.
- [16] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [17] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését,

illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítést.

- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben és az elfogadott nemzetközi emberi jogi egyezményekben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {3259/2019. (X. 31.) AB végzés, Indokolás [26]; lásd még: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [24] A konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra is hivatkozott az indítványozó, amely alapján – véleménye szerint – az eljáró bíróságnak törekednie kéne eljárása során a tényállás tisztázására. Ez azonban jelen ügyben nem teljesült, ugyanis a bíróság „kritika nélkül” elfogadta a büntetés-végrehajtási intézet által szolgáltatott téves adatokat és erre tekintettel nem kért nyilatkozatot a kérelmezőtől, sem annak védőjétől.
- [25] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan megállapította, hogy a Bv. tv. szerinti, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás intézménye egy olyan eljárás, ahol a büntetés-végrehajtási bíró egyesbíróként jár el. A büntetés-végrehajtási bíró eljárására vonatkozó általános szabályokból megállapítható továbbá, hogy amennyiben iratok alapján hozza meg a döntését, beszerezheti az ügyészség és az elítélt nyilatkozatát. Az eljárás idején hatályos rendelkezések (Bv. tv. 70/A. §) alapján a büntetés-végrehajtási bíró a döntését a fogvatartottak kártalanítása esetén az iratok alapján is meghozhatja. Mindebből következően tehát a büntetés-végrehajtási bírónak nem kötelező, csupán lehetőség az elítélt nyilatkozatának beszerzése és az ügyészség véleményének beszerzését is mellőzheti.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettekre tekintettel jelen ügy kapcsán megjegyzi, hogy az elsőfokú bíróság döntésben két alkalommal is szerepel az a megállapítás, hogy az indítványozó nem nyújtotta be a szóban forgó Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt, ugyanakkor az indítványozó fellebbezésében ezt nem sérelmezi, nem cáfolja, valamint a másodfokú bíróság döntéséből az is kiderül, hogy azt az ok és a cél megjelölése nélkül, lényegileg indokolás nélkül nyújtotta be. Annak ellenére tehát hogy, az eljárási kereteken belül, a rendes jogorvoslati rendszer alapján lett volna lehetőség felhívni az eljáró bíróságot az – állítólagos – mulasztására, amellyel tisztázható lett volna a felmerült probléma, az indítványozó nem élt ezen lehetőséggel. Az indítványozó – álláspontja alapján – a másodfokú döntés kézhezvételét követően szerzett tudomást a „hibáról” és nyújtott be perújítási

indítványt egy olyan ügyben, amelyben ez nem lehetséges. Az Alkotmánybíróság, ahogy több döntésében is utalt rá, itt is hangsúlyozza, hogy nem ténybíróság, így a védő által benyújtott bizonyítékokat nem vizsgálja. Annak ellenére tehát, hogy az indítványozó formálisan kimerítette a jogorvoslati lehetőségét a fellebbezésben, ahol a felvetett kérdés egyszerűen orvosolható lett volna, mégsem hivatkozott az általa utólagosan sérelmesnek vélt mulasztásra, amelyről már az elsőfokú döntés kézhezvételével tudomást kellett szereznie.

- [27] 3.4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza lényegében arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság mintegy újabb jogorvoslati fórumként járjon el az indítványozó számára kedvezőtlen döntéssel kapcsolatban, holott az Alkotmánybíróság csupán a döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja. Az indítványozó tehát a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [28] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. június 22.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/902/2019.

• • •